

CSILLAGÚZÓTT NAPIGÉZŐ

Feje zúgott, nagy volt, mint a rosta. Tompa gondolatok csapkodtak benne, huzatos alagútban vak bőregerek, közben bütykője koppant, amittől szeme fennakadt a vasvillás sarokban, és egy iszonyatosat odakáromkodott a küllők közé. Harmadszor rakta össze a kerékpárt, s most még talpra sem állította, már megint üres a gumi. Mire leveszi, vízben megkeresi a belső gumit a lyukat, beragasztja, a foltot lenyomtatja és száradni hagyja, addigra nyolc óra rég elmúlik, hát még, mire beér a faluba. Ha hét óraker gyalog indult volna, most ott állna a helyi hivatal cementlapos folyosóján, s a főnököt elsőként üdvözölhetné. Mert az is fontos. Aki rendesen ott van az idézésre, az pontos ember, de aki késik, akit várnak meg szidnak, az jót ne reméljen a hatóságtól. Most mit kezdjen ezzel az ócska biciklivel? Odavágja?

Tekintete a szomszédos tanya bejáratára meredt. Kiss Tóth János kék zúgattyúján fürge porcsíkot húzott maga után a falu felé.

— Ez odaér — mondta megsemmisülten, és ahogy arcán tanácsalanelan végigsimított, ujjá megcsúszott a füle tövén. Ott maradt a hab borotválkozás után. Még nem is mosdott!

Keble elszorult, mint mikor az emberben minden a feje tetejére áll, és nagyot rúgott az olajos járgányba. Mindjárt fel is kapta a talpát két markába, dédelgette a nyitott szandálból kiálló nagyujját, amiről a köröm visszafordult és a lábbelit egy pillanat alatt elöntötte a meleg vér. Sziszogva, az udvarból befelé biccegvé arra gondolt, hogy nem is megy sehova, csak be a szobába és hanyatt veti magát, hiszen szemmel látható, ma minden rosszul süil el. Ha pedig egyszer valami rosszul kezdődik, az csak rosszul végződhet. Ismeri ő a helyi hivatal főnökét, hivatalos ügyben az senkit sem ismer, hiába ittak meg már kettesben annyi sört, attól valami különös támogatást nem várhat, hát még ha késve érkezik oda. Nem kellett volna feladnia Jánost. Várni kellett volna még, az alkalmas pillanatig várni, és akkor elkapni, mint kiscgalamb nyakát. De feladta, s most itt van, az első szembesítésre sem tud elmenni, mert ez a rohadt bicikli... Vagy tán azt is a Kiss Tóth János intézte el az éjszaka? Nem, nem. Az lehetetlen, hiszen az éjjel egy szemet sem aludt, csend volt, itt nem járt senki, a kutyák sem jelezték... hacsak ez az alamuszi nem változik láthatatlanná s illan, mint a köd. Kiteelik tőle, ettől minden kiteelik.

Foga hegyén élesen rángatva a levegőt, belevetette magát a tanya nyitott folyosóján felborulni kész vesszőszékbe, majd oldalt az ablakmélyedésből pálinkát húzott elő, s vérző ujjára öntött belőle. Fájdalmas grimasz után jól megnézte, hogy meddig van az üveg, aztán minden mérget beleadva, rettenetesen meghúzta a parazsat. A folyosó hívőse jólesett forró homlokának. Már nem kapkodott, hátradől és székestől nekiereskedett a falnak.

— János, János — motyogta. — De megváltoztál, egykomám... Hej, de megváltoztál! Sírsz te még, itt rísz előttem, térden, egykomám... mint a gyerek!

Aztán még egyszer lötyyintett a sebre az üvegből, mert kövér könyvek tódultak szemébe. Mivé lett a kettőjük barátsága, ki gondolta volna?... El sem megy ő a faluba, hanem nekiveti magát a bűnnek. Kiss Tóth János már úgyis ott áll a községháza folyosóján és moso-

lyogva köszönetet a főnökre, meg mondja, hogy „a Vékony Adám, az még nem jött, lusta ember az, vigyázni köll rá nagyon”... Bezzeg, ha ő is ott állna, s a jó reggelt hamarább kimondaná, akkor a helyzet mennyivel más lenne. Miért is nem nézte meg a biciklit tegnap, ráért volna beragasztani ötször, még meg is akarta nézni, hiszen ezt a mai napot százszor végiggondolta. Egész éjjel azzal bíbelődött, hogy mit mond majd a hivatalban, hogy villan majd fel János előtt, amitől majd elámul, s megtér. De a kerékpárt nem nézte meg, csak rápattant reggel hevesen, amitől ereiben megfagyott a vér. Zörgött alatta, mintha a szekér kotyogó kerekét tették volna bele. Aztán ragasztott, sietve, kapkodva. Másik belső gumi a tanyán nincs, pedig lehetne, ilyesmi igazán lehetne. De nincs, és most ő itt van, János meg a hivatal folyosóján... Kérni kéne valahol egy kerékpárt. Eh, ilyen gondolat is csak az ő fejében születhet, hiszen messze a környéken nincs más tanya, csak ez a kettő: az övé és Jánosé, hol kérne? De másként volt ez mindeddig, hej, de másként! Eltétek fényes életüket ezen a két tanyán. János szülei rég meghaltak, az ő családja bent van a faluban, ahogy újabban szokás. Két tanya, két ember a pusztaságban... Minden gondolatuk közös volt, ő volt a tanácsadó. János harmincöt éves agglegény, ő meg már a negyvenen is túl jár, hát azért. Télen, ha megdóbták a jószág elejét takarmánnyal, elmentek a faluba biliárdozni. Ilyenkor éjszaka, énekelve balagtak kifelé, s ő Jánost tanitgatta az életre. Hát érdemes volt? Ez a taknyos fellázadt, elkerüli, ha meg ő próbál hozzá menni, ráküldi a kutyát, azt, amelyet ő adott neki. Az ő saját kutyáját uszítja most rá. No majd elválik, hogy ki kicsoda!

Fél nyolc. Még nincs minden veszve. A tanya két kilométerre esik a falu szelétől, fél óra alatt gyalog is el lehet érni, ott meg kér valakitől egy biciklit, és ha egy kis szerencséje lesz, akkor még a főnök előtt megérkezik, hiszen hétfő van, ilyenkor az órajárás a hivatalokban nagyon eltérő, nem sietnek ott, azt tartják, hogy hétfőn még a fű se nő.

Nem volt szerencséje. Kerékpárt a faluszélen nem kapott, így mire a sarkán bicegve beért a helyi hivatalba, már fél kilenc is elmúlt.

A folyosó tömve volt, mégis csendes, hogy a légy mozgása hallatszott. Minden szem a csapzott jövevényt fürkészte. A faluban híre ment, hogy Vékony Adám följelentette a szótlán Kiss Tóth Jánost testi épség veszélyeztetése és szabad mozgás akadályozása végett. Ezért akadt annyi ügyfél hétfőn reggel a községházán. A helyi hivatal főnöke akar beszélni a fejekkel, mielőtt az ügy továbbmenne.

Már szaladt is valaki az ajtóra, oda, ahol a hivatal kezdődik dohos hűvösséggel.

— Megjött! — jelezte befelé, majd visszahúzta fejét az ajtónyílásból.

— Várni köll! — hallatszott bentről.

A nézősereg pislogott.

Kiss Tóth János maga ült egy padon, micisapkája ellenzőjét piszkálva szorgalmasan. Ez a vádlottak padja volt most, nem ült rá senki, pedig amarra ugyancsak szorongtak. Adám kettőt biccentett a cementlapon, aztán szétvetett lábbal megállt az ajtó előtt.

— Leverte lábról — seppegték.

— Pedig sokkal kisebb.

— Kicsi a bors, de erős.

— Nem úgy van az.

— Hát, hogy?

— Kis ember nagy bottal jár!

— Fenét. Az más!

— Miért lenne más. Gyere te nekem pusztá kézzel, ha nálam füttykös van, pedig hozzám képest te olyan vagy, mint egy elefánt!

— Meg is leshette...

— Bottal? Láttá? Maga a tanú?

— Nem láttam én semmit! Szemüveg nélkül olvasni se tudok!...

A közönség pártfogása Adám oldalára, sajnálata pedig János felé billent. Adámot ez felemelte. Járkálni kezdett a folyosón, nagyokat bicgett sziszogva. De senki sem szólt hozzájuk, ők meg nem néztek senkire. Adám valamit meg akart mutatni mindenkinek, az egész falunak, de maga sem tudta pontosan, hogy mit. Úgy érezte, becsületén esett csorba, mint mikor valaki tálcán kiteszi a lelkét, abba köpnek bele. Már egy hete, hogy itt járt a községházán, azóta se éjjele, se nap-pala, folyton a megtiport becsületére gondol. Hogy most egyszerre ez a János annyiba se veszi, mint egy tuskót. Mondta neki a tavaszon, hogy „János, te kezdesz a magad buta fejed szerint rendezkedni... ne tedd ezt... itt vagyok én, majd én rendezkedek!”, de nem, csak tovább neki fejjel a falnak, úgyvaddig, hogy be kellett avatni a hatóságot. No majd most eldől. Ha egy kis esze lenne a Jánosnak, összecsatolhatnánk a két gazdaságot, hiszen nincs senkije, aki örökölhetne, ha nem testálja idejekorán órá, hát elviszi az állam a földet is, a tanyát is. Ilyen marhá!

— Vékony Adám, Kiss Tóth János — recsegte a kisbíró fontoskodó hangon —, be!

Mindketten pattanva álltak az ajtó elé, szorosan egymás mellé, s pislogtak a résen befelé. Adám lábából elszállt a sántaság, úgy állt ott, mint aki habfehér szárnyat hord a hátán, éjjel meg a csillagok közt hál, magasan, hogy ne zavarja az embereket a földön, amíg azok szuszogva pihennek. Mellette Jánost parányi sült halnak látta, meredt szemmel, tátott szájjal. Hát egy ilyen igazán nem lehet magára hagyni!... De mindkettőjük szíve veszettül dobogott.

— Lépjenek beljebb — nyomta kifelé az ajtót a kisbíró. — Mit húzódoznak? Nem esznek itt meg senkit!

— Maga hozzon egy doboz cigarettát — szólt hűvösen a helyi hivatal főnöke a nagy barna asztal mögül, és jól eligazította magát a székben, majd amikor becsukódott az ajtó a kisbíró után, Adámra emelte mutatóujját: — Magának nincs órája?

Adám a hasán gyúrte kalapját, azt gondolta, a főnök ezekben a hétfői kora reggeli órákban nem ismerte meg, ez pedig végzetes lehet... Hiszen már annyi sört megittak együtt.

— Te — kínlódtok —, öregem, emlékszel?...

De a főnök félbeszakította.

— Ez micsoda? — bökött az ajtóra.

Adámiban a váratlan kemény hangra összeomlott egy sereg holdvilágos éjszakán polcikált álomtorony, aztán lassan a mutatott irányba fordult.

— Ez?... Ajtó...

— Lent, alatta!

— Az meg küszöb...

— Pontosán. Nos, attól errefelé nincs bratyizás! Értjük egymást?!

Adám hirtelen a világ legbambább lényének érezte magát. Ment volna már ki a tanyára, mégis csak állt, s a hosszan kitervelt mondókából csak ez bújt elő:

— Van...

A főnök megütközött.

— Mi van?

— Órám.

— Ja. Hát akkor miért nem jött idejében? Ennek az embernek dolga van — bökött Jánosra, mire az rettentő elpirult és eszeveszette

szabadkozni kezdett, hogy nincs is. — Meg végeredményben nekem is... — tette hozzá, közben János a végsőkéig kitarított a mellett, hogy nincs, nincs.

A kisbíró meghozta a cigarettát, letette az asztal sarkára a visszajáró pénzzel, aztán megállt az ajtónál, mint aki jól végezte a dolgát, fülét, szemét üzembe helyezve. Ez mindhármuknak igen furá volt, s nagyon elhallgattak. Végül a főnök megemberelte magát.

— Maga menjen ki — forrázta le az illetőt.

— De... én itt szoktam...

— Most nem szok... Ez más. Ha tanú kell, hívom!

— No illet... — motyogot ki a kisbíró az ajtóban tolakodók közé.

A főnök rágyújtott, papírt vett elő, felszedte a jelenlevők adatait, majd néhány percig némán szívta a füstöt, aztán eloltotta a csikket, felállt és összegezte a tényállást.

— Vékony Adám született 1935. július 11-én, apja Pál, nős, két gyermek apja, magántermelő, stimmel?... Továbbá: Tóth János, született 1942. december 3-án, apja Kiss Péter, nőtlen, magántermelő, stimmel?

— Nem volt apja — szolt Adám —, úgy hozta az anyja 1945-ben a tanyára...

— Mi maga, ügyvéd? Hogy hívták az apját, Tóth?

— Hiszen tudja azt maga jól...

— Hát akkor meg ne szóljanak közbe!... Szóval: Vékony Adám bepanaszolta Tóth Jánost...

— Kiss Tóth... — kockáztatta meg Adám szemérmesen.

— ...na jó: Kiss Tóth János, hogy az kutyájával veszélyezteti testi épségét és akadályozza a szabad mozgásban. All ez, Kiss Tóth János?

— Ugyan má...

— Ez nem felelet. Igen vagy nem?

— Nem.

— Hát világos... Vékony Adám, hol szedte ezt az egészet?

Adám mély lélegzetet vett, mint akinek eljött a pillanata, aztán a kalapját összefogta a hasán.

— Tisztelt bíróság! — kezdte átszellemült arccal, a főnök azonban mindjárt leléptette a fellegekből.

— Ne humorizáljon, Vékony, mondja a lényegét!

Adám a hirtelen zűrzavarban nem tudta kifejezni, hogy valójában mivel is vádolja Jánost. Azt hajtogatta egyre, amit érzett, hogy őt rettenetes igazságtalanság érte, hogy a Jánost ő hosszú éveken át milyen rendben tartotta, hogy rendezte a földjét, vezette őt is, a gazdaságot is, megmagyarázott mindent, utasította, mit vessen a földbe, milyen jószágot tartson, most meg hátat fordít neki, hát ez mit jelent? Mi mást, mint veszekedést. De konkrétan mást nem tudott felhozni, csak a kutyát, hogy ő már biztonságban ki sem léphet a tanyáról, mert azonnal rárontanak valami fenevadak, már nem is egy, hanem egész csoport. Hát így, ugye, nem lehet élni...

— Mikor támadták meg a kutyák?

— Sokszor, ajaj... — füllentett Adám.

— Dátumot, órát mondjon nekem.

Múlt vasárnap, délután... Át akartam menni az ő tanyájára, hogy mi van... miért nem jön hozzám se tanácsért, se amúgy, de nem engedett be a kutya. Rám uszította... Nem akarta, hogy bemenjek...

— Tóth, uszította maga a kutyát?

— Nem. Ő vert bele az ostorral, aztán nem engedte be.

— De maga nem szólt rá.
— Nem.
— Ki se ment. Tényleg nem akarta, hogy Vékony bemenjen?
— Hát...
— Igen vagy nem? Ez a maga privát dolga, ha nem akarta, akkor nem akarta, de meg köll mondani.
— Nem akartam!

Ádám felemelte az állát, mint aki nem hisz a fülének. Végzetes szavak voltak ezek, a rideg valóság ruhájába öltöztetve, nem lehetett elviselni.

— Megmondtam — lángolt föl Ádám. — Az életemre tör! Hát van törvény vagy nincs törvény?

Mondta volna tovább, de a hivatalos ember felemelte két tenyerét.

— Elég! — mondta nyomatékkal, aztán halálos bosszúsággal megint rágyújtott. Most már csak az lebegett a levegőben, hogy János miért nem akarja tanyáján látni azt az embert, aki tizenöt évig a megmondható volt. De a kérdést nem tette fel, János meg úgy elhallgatott, hogy abból harapófogóval sem lehetett volna kihúzni több szót, olyan jöjjön ami jön elszántsággal állt lüktető homlokkal. Láttá ezt a főnök, ezért emelte fel a tenyerét. — Nézzék, én a helyi közösség békéltető tanácsának az elnöke vagyok. Én már sok mindent láttam, nekem elhihetik, hogy ez a maguk ügye hülyeség. Így, ahogy mondom... Menjenek haza... Kiss Tóth János, maga megkötöti azt az ebet, és el nem engedí se éjjel, se nappal, érti?... Maga meg, Vékony, ne mászkáljon arra, ahol nincs dolga!

— De akkor... ki öröklí a...

— Mit?

— Hát... a földet... meg mindent?...

A főnök hirtelen megfélekezett a hivatalos hangról.

— Tán éppen te?... Tán te túlélisz mindenkit?

— Történhet valami, és akkor mi lesz a vagyonnal? Jánosnak nincs senkije, azért köllene papírt csinálni, minden eshetőségre...

— Nem köll ide semmilyen papír. Főleg nem te szabad meg...

— De akkor kire hagyja?...

— Elég legyen, Vékony Ádám! Erőszakoskods és föltartod a hivalt. Mindennek van határa... — Az ablakhoz ment, kifelé bámult, úgy szólt sokára: — Menjenek a dolgukra, oszt ide ilyesmivel ne is jöjjenek, mert én tovább nem dekázok, átadom magukat a szabálysértési bírónak. Ott tarthatnak mesedélután. A pénzükért miért ne...

Az eset után Ádám fájó pillantásokat vetett János tanyája felé. Napokig nem tudta kiheverni a községházán kapott sebeket, forgolódt a tanyán, legszívesebben szűkölt, nyüzszített volna, mint a megvert kutya. Elmúlt már egy hét is, de Jánost nem látta, hiába leskelődött órákon át a padláslyukon. Semmi újat nem tudott felfedezni, ami égő szívére orvoslást hozott volna. Tizenöt éven át szövögette hálóját János földje körül, mindent megtett, hogy barátságuk elmélyüljön, hogy ebből kifolyólag az örökös ő legyen, vagy ha nem is éppen ő, akkor a családja, de már ahhoz is közel volt, hogy a két birtokot összezsacatolják, mert mit csinál egy ember magában a tanyán? Se főtt étele, se tiszta alsóneműje, csak a macskákkal beszélget a szobában. Atjöhett volna ide János, s elgazdálkodtak volna szépen. Csak egy kurta papír kellett volna a fényesebb napokhoz, hogy „holtam után teljes jogú örökösöm Vékony Ádám és családja”. Milyen kevés hiányzott hozzá... Most megint senkié az a föld, az a tanya... Ugyan mi történhetett Jánossal, megsértette volna? Ilyesmire nem emlékszik. Legutóbb még úgy váltak el, mint legjobb barátok, majd hetekig nem jött, aztán megtörtént az az eset a kutyával. Másra akarja hagyni a vagyonát, valaki bekebelezte előle? Tizenöt évi gondos munkája esett kútba. Már arra is gondolt,

hogy átmegy Jánoshoz és szép szóval tisztáz mindent, „emberek vagyunk”, mert ezt a vívódást nem lehet elviselni. A kutyát most már szabály szerint kötve kell tartania, az nem támadhatja meg. Sokszor már indult, de a végén mindig belehuppant a vesszőszekébe és hosszan elgondolkodott. A helyi hivatal főnöke határozottan ellene van, nem jó ellenkezni vele. Pedig mennyi sört megittak együtt. Hálátlan ez a világ.

A tanyai ember lelkivilága lassabban tisztul másokénál, a magány jobban megszurkozza az embereket, de végül azért csak eloszlaának a felhők, s csendes kékséggel kiderül az ég. Vékony Adám is egy idő után nagyokat sóhajtván kezdett legyinteni, ha János kukoricájára esett a tekintete. Mindennel meglett volna, csak a kíváncsiság nőtt benne, hogy mit csinál ez a János, nem látni se a faluban, se a tanyán. Mit csinál, tán a föld alatt motoszkál?

A sors azonban még tartogatott Adám számára néhány meglepetést. Egy napon takarmányt fuvarozott hazafelé a faluban levő jóság-nak, amikor az úton fúkaszállóval felszerelt traktorral találkozott. A traktorost jól ismerte, intett neki, hogy álljon meg.

— Hova, öcsém? — bizalmaskodott.

— Lucernát vágni, a Kiss Tóthhoz.

— Oda?

— Ki is fizette a vágást, egy hold, itt a papír róla.

— Nekem is vána egy hold...

— Menjen be a szövetkezetbe, intézze el.

— Másként nem lehet? — simogatta mosolyogva az állát Adám, s a megrakott spediterről átlát a traktoros mellé.

— Ah... — nevetett a traktoros, és lecsendesítette a gépet.

— No itt ez e — nyomott egy papírpénzt a traktoros felső zsebébe —, hogy jobban fogjon a kasza... Ne, ne... Figyelj ide. A Kiss Tóth nem akarja levágatni a lucernáját, meghagyja magának, de ott van mellette mindjárt az enyém, vágd le helyette azt. Mi meg majd elszámolunk...

— Hát miért nem mondták ezt bent az irodán?

— Most akartam, no. Eppen most megyek...

— Nekem oly mindegy. Írja alá, hogy kész.

Adám ezen a délelőttön nagyon jókedvű volt. Betért minden útba eső kocsmába és az ismerősöknek is fizetett italt. Az egyik helyen a csapos meg is jegyezte:

— Vékony, maga éli világát! Nem rágja az asszony, azért ilyen kiegyensúlyozott.

Közben a traktoros pontosan a két tanya közt állította le a gépet és erősen tekingetett jobbra meg balra. Ismerte a határt, de a sok apró parcella közt hirtelen nem tudta, melyik fele Vékonyé. János már várta a kaszálást, odaballagott a traktorhoz, de egy árva szót sem szólt, csak a fejével biccentett. A traktoros se nagyon akart társalogni, csak a legszükségesebbre szorítkozott.

— Melyik az a maghere?

János vállat vont.

— Ez nem — mutatott a sajátjára. — Biztos amaz, ott...

— No akkor vigyázzon félre.

Adám meg fonogatta a mámor selymes, jó fonalát a vendéglő sarkában, hogy jön már a János, lélekszakadva jön, csak győzze szavát hallgatni. Tévedésből éppen az ő lucernáját vágták le, olyan egyformák ezek a darabok, pedig ő meg szerette volna hagyni magának, milyen kár, hogy nem maradt meg, ilyen erős szála már régen volt...

Estefelére járt, mire megfordult a faluból. Italosan nagyokat nevetett az úton, s jól elbeszélgetett a lóval kifelé a tanyára. Elszállt

a fejből azonban a kótyagosság, amikor messziről megpillantotta János lucernájának lekaszált rendjét.

— Hát ez meg mi? — mondta a lónak. — Itt valami tévedés lesz. — Aztán leereszkedett az ülésre, és nagyon fájni kezdett a feje. Markát a homlokára szorította, lefeküdt a kocsi aljára a szalmára és elindította a lovat. Hanyatt feke megpróbált egy pillanatra belenézni a napba, de ettől a fájdalom még jobban nyilallt.

A ló már régen megállt a tanya udvarának közepén, Ádám azonban nem mozdult. Hanyatt feke bámult bele a diófa lombjába, s látta, hogy ott kezdődik az est, onnan indulnak a sötét foltok és megnyúlva ráragadnak mindenre. Torka kiszáradt, mozdulata szétfolyt; ellene esküdt a világ... Hagyta, hogy a ló legelve, lépkedve rágassa a gumikerekű kocsi, úgy bámulta a fölé kerülő szürkülő égdarabot, s rajta a lassan kibontakozó, szűrő fényű csillagot, amely acél sugarával pontosan az ő homlokát célozta meg. Mit vétett ő a sorsnak, mit, ilyen megbocsáthatatlant?... Mások egy lépést sem tesznek sorsuk alakításán, mégis sikerül nekik minden, ő meg tervez, küzd, de semmi sem sikerül neki. Felesége otthon, ő a tanyán gazdálkodik; megvan mindenük, még-sincs semmijük. Kegyetlen fúria az élet.

Egyet szundított, aztán kifogta a lovat. Forgolódott a házban, nem találta helyét. Végül lefeküdt az udvar közepén, és mellére nehezedett az egész világ.

Pedig milyen szépen elgondolt mindent, miért nem lehet az úgy? Ez a két tanya itt egymás mellett már hetven éve megfér békességben, miért kell most gyűlölködni. Ezt a tanyát az apja építette, amázt meg Kiss Péter, apátlan, anyátlan árva, agglegény. A két szomszéd nagyon jó barát volt. Őt Kiss Péter a térdén lovagoltatta. Az apja mindig azt hajtotta, hogy úgy beszéljen Péter bácsival, hogy mindent ráhagyjon, mert annak nincs senkije. Már mindent meg is beszéltek. Akkor aztán a háború közbeszólt. A menekültekkel valahonnan Kiss Péter tanyájára vetődött János és tüdőbajos anyja. Gyógyszer nem volt, orvos sem. Az asszony Kiss Péter karjában halt meg, és János lett az örökös. Az ő orra elől vitt el mindent. A háború utáni években a szomszédok egymást követték a másvilágra. Két legényke maradt a két tanyán. Ádám volt a csavarosabb, hát ő irányította mindkét gazdaságot. Ezek voltak a szilaj csikók féktelen évei. Aztán Ádám megnősült, de az asszony nem lakott kint a tanyán. Így szokták meg. Ádám apja azért ezt nem tűrné. Mindig azt mondogatta, hogy „olyan asszony kell, aki imádja a tanyai levegőt”. Az övé utálja. Ez sem sikerült. Nevelt egy igazi farkaskutyát, de odaadta Jánosnak, mert már háromhónapos korában megfojtotta egy süldőt, s amikor a bottal belevágott, megharapta. Most ez a kutya nem engedi az útján. A saját kutyája. Hát érti ezt valaki?

Tépelődött is, aludt is közben. A csillagok fényesen lepték el az ég vizét, s hideg sugarakkal az ő szívét fagyasztották. Apja szólt fentről: „Ne a sors után kullogj, vágj elébe!”

Nehezen tápáskodott fel, fejét még húzta az alkohol. Eppen befelé indult, amikor távol az éjszakában apró fényt pillantott meg. Megdörzsölte a szemét, de a fény ott táncolt, éppen Kiss Tóth János tanyájának ablakában.

„...vágj elébe!”

És Ádám lüktető halántékkal meglódult az éjszakában a fény felé. Tüdejében kis fűrjek riadtak, s a dülő végén már hangosan fuvóztak.

— Most megleslek, mit csinálsz, te, titokzatos... Most mindennek véget vetünk!...

Nagy ívben került meg a tanyát, és óvatosan, hogy a kutya meg ne neszelje, hátulról felmászott a szalmakazalra, onnan bámult be tárt szájjal az ablakon. Keserű szájjal vette tudomásul, hogy nem sokat ért el, mert a kazal elég távol van, az ablak kicsi, meg a petróleumlámpás is le van csavarva egészen kis lángra. Annyit azonban felfedezett, hogy valami alakok mozognak bent a szobában összevissza.

Most már fütötte a kíváncsiság. Oda kellene mennie egészen az ablakhoz a kerítés mellé, onnan már látni mindent. De hogy pattognak bent az alakok... Tán verekszenek?... Mintha az egyiknél kés lenne...

Percek alatt ott állt a ház előtti kerítésnél. Alacsonyan állt, csak a mennyezetet látta, amelyen egyre vadabb árnyékok ugráltak, és dübörgés meg sikoly szűrődött ki.

Szétnézett.

Fel a ház előtti almafára. Ott görcsösen megkapaszkodott.

Bent Kiss Tóth János és egy hosszú hajú, égő vörös nő zavarócskázott az asztal körül anyaszült meztelen.

— Nő... — hörgött Adám.

A nő melle pattogott, ahogy nevető sikongással szökkent a férfi elől, az meg borzas hajjal, darabosan lódult utána, fennakadva egy-egy székben, ruhában, amit a menekülő nő kanyarított sebtében eléje. Aztán végül nem volt hova, János felkapta a nőt, mint egy nagy piros bojtot, és belezuhant vele a magasra tornyolt dunyhákba. Még egy-két sikolyt, egy-két feltörő kacagást lehetett sejteni, aztán csak a lámpás vaksi lángja imbolygott szédülten.

Adám, mint bőszi bika a fán, most már nem ügyelt semmire, feljebb akart emelkedni, hogy lásson, mindent lásson abból, aki elvesz tőle mindent, aki örökösként az ő helyébe lép, de megcsúszott, s ahogy megrántotta az ágat, nagy ropogással leszakadt alatta. Eppen a kutya-házra esett, ami még nagyobb ropogással tört darabokra. Négykézláb tápászkodott fel, amikor a farkaskutya hátulról nekirontott és kivette onnan a vámot. Fájdalmában nagyott ordított, aztán menekülni próbált a mérges eb elől, ami a fához volt kötve, s a kerítésnél már nem érte el, csak ugrált felé. Adám a lendülettől áttörte a léckerítést és az udvaron át elrohant a kukoricásba. A hatalmas eb azonban a nagy ugrálásban elszakította a láncot és csakhamar utolérte, ott forgatta az éjjeli látogatót a kukoricásban.

János nagy bottal lépett ki az udvarba, s azonnal felismerte Adám hangját.

— Farkas! — kiáltott a csendes éjszakába. — Nem mész!... — Aztán csendesebben hozzátette: — Vagy ha nem mész, akkor fogd...

A kutya hazakísérte a vendéget, majd a csörgő darab láncsal lehegye telepedett le az ajtó előtt. Bent ekkor fújták el a lámpást, s dunnyhaszselés közepette ismét kuncogni kezdtek.

Ez után az eset után Adám az itálnak adta magát. Soha nem mondta el senkinek, hogy a saját kutyája kergette el a tanyavilágból, de mást se nagyon mondott, csak ült magában a kocsmában és ivott. A földet kiadta, a tanya ajtaját beszögezte, és nem ment többet a hátra. Ha szólt, mindig egyet hajtott, hogy „mind bolond, aki paraszt. A föld az ember csontjából veszi ki a velőt!”... Kezdt szakadt ruhában járni, s az utcán gyerekhad követte zsvajgással.

Olyan falu azért nincs a világon, ahol idővel egy eset ki ne tudódna. Vékony Adám történetének sokféle változatában is akadt megtörtént rész. A helyi hivatal főnökének két hónap után már alapos gyanúja volt, hogy a határban történt valami. Be is idézte Vékony Adámot.

A hivatalos beszélgetés nagyon rövid volt. Adám mindenre csak a fejét ingatta. Ez még inkább fokozta a gyanút. Elővették korábbi bejelentését és elrendelték az orvosi vizsgálatot. A marástól származó sebhelyek ellenére Adám mindent tagadott, sőt korábbi bejelentését is visszavonta mint alaptalant. Adám belül más sebekből vérzett, azt viszont nem tudhatta senki.

A helyi hivatal főnökével az élen, háromtagú bizottság kereste fel Kiss Tóth Jánost a tanyán. Már jól megtelepedett az ősz a tájon, a kukorica nagyját betakarították, így vadászpuskát is vittek magukkal, útközben valamit csőre keríteni. Kiss Tóth a górért drótozgatta, amikor észrevette a közeledő fegyveres alakokat.

— Téged keresnek? — kérdezgette a mellette piszmogó vörös hajú nőtől.

— Engem nem!

— Menj be... és ne mutatkozz!

Nagy szemével csodálkozva nézett a nő Jánosra, de azért szó nélkül bement a lakásba, észre nem vehette senki.

János elhatározta, hogy Adámmal kapcsolatban ő egy szót sem szól, de a főnök olyan közvetlen hangon kezdett vele beszélni, ami lefegyverezte, és mindent elmondott őszintén. A bizottság el is fogadta magyarázatát, és azt mondták, hogy az ügyet lezártnak tekintik. De János az őszinteségből egy lényeges dolgot elhallgatott: a nőt.

Ezért is ijedt meg olyan nagyon, amikor a békéltető bizottság elnöke hirtelen kijelentette, hogy ő bizony bemegy a lakásba, ha megengedik, és egy pillanatra leül a lócára, mert nagyon fáj a lába. János nem volt a szavak embere, csak izzadt, hebegett, és mire a főnök elé állt volna, az már besurrant, utána meg a többi.

Leültek a kemence mellé és csak lassan csendesedve el, kezdtek bámolni a kibontott hajú, feszülő keblű vörös nőre.

— Ez meg... — motyogott a főnök.

Kiss Tóth nem tudta hirtelen, letérdeljen-e a lóca elé, aztán csak lecsapta a fejét, úgy mondta halkan:

— A nyáron jött... Munkát kerestem... Nincs senkije... Mondtam, maradjon itt... és ittmaradt...

— Szóval... És honnan jött?

— A szomszéd faluból... Lelenc... Rosszul bántak vele... Itt jó sora lehet...

— Lelenc?

— Árva.

A három idegen hümmögve nézte a lángoló nőt.

— Már nem — mondta az egyik. — Már nem az!

És nevetni kezdtek, emberi nevetéssel, önfeledten. A két fiatal szemében felragyogott az ég.

A főnök letette a szemüveget.

— Látom, nem tétlenkedtetek... Utód? — bökött a feszes szoknyára.

— Ühüm... — vigyorgott Kiss Tóth.

— Hány éves, maga?... Hm?...

A nő még jobban lángra lobbant.

— Tizennyolc... múltam...

— Még az a szerencse... Hm... Akkor gyertek be szombaton a községházára, majd megesketünk benneteket.

Vékony Adám nem vállalta a komaságot, azt mondta, beteg, úgyanyyra, hogy tán nemsokára meg is hal. A következő tavaszon a tanyáját is lebontatta, s hernyótalpas túrógéppel még a helyét is elsimíttatta. Ezt követően a határnak azon a részén már csak Kiss Tóth János és családja élt.